

SİBER GÜVENLİK VE BİLİNÇLİ SOSYAL MEDYA KULLANIMI DERSİ PİLOT UYGULAMASINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

TEACHERS OPINIONS ON THE PILOT APPLICATION OF CYBER SAFETY AND CONSCIOUS SOCIAL MEDIA USE LECTURE

MURAT ALTINÖZ, NİLGÜN TOSUN, TURAN ÇINKILIÇ, EMİL ÇAY¹

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Siber Güvenlik ve Bilinçli Sosyal Medya Kullanımı dersi pilot uygulamasına ilişkin olarak içerik, yöntem ve uygulama açısından öğretmen görüş ve önerilerini ortaya koymaktır. Pilot ders uygulaması, 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılında, 07 Mayıs 2018 – 1 Haziran 2018 tarihleri arasında, İstanbul'un 32 ilçesindeki 15 okulda, 46 öğretmen ve yaklaşık 500 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen ve 8 sorudan oluşan bir form kullanılmıştır. Elde edilen verilerin içerik analizi sonucunda öğretmenlerin uygulama sürecinde yaşadığı sorunlar, bu sorunlara yönelik çözüm önerileri, dersin öğrenciler üzerindeki olumlu etkileri, pilot uygulamanın öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimlerine katkısı ile pilot dersin okutulabilirliğine yönelik iyileştirme önerileri, tablolar halinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Siber güvenlik, sosyal medya kullanımı, pilot ders.

ABSTRACT

In this study, it is aimed to determine the opinions and suggestions of the teachers participating in the pilot courses from the point of content, method and application. The pilot application of Cyber Security and Conscious Social Media Use was conducted with the participation of 46 teachers and 500 students in 15 schools in 32 districts of Istanbul in the 2017-2018 academic year. Data were collected with a form consisting of 8 questions. The data collection tool was prepared by the researchers. As a result of the content analysis of the data obtained, the problems experienced by the teachers during the implementation process, the solution suggestions for these problems, the positive effects of the course on the students, their contribution to their personal and professional development and the suggestions for improvement for the literacy of the pilot course are presented in tables.

Keywords: Cyber security, social media using, pilot course.

GİRİŞ

Dijitalleşen dünyanın hayata kattığı yeni kavramlardan biri de siber uzaydır. Bireylerin günlük hayatına dair birçok iş ve davranış, siber uzayda da gerçekleşmektedir. Siber uzay bireylere çok sayıda fırsatlar sunmasına karşın birtakım riskler de taşımaktadır. Bu riskler tüm kullanıcıları tehdit etmektedir ancak teknoloji ile çok küçük yaşta tanışan çocuklar için bu tehditlerle karşılaşma oranı daha yüksektir. Yetersiz bilgi, beceri tutum ve davranış nedeniyle çocuklar siber risklere ve siber suçlulara karşı, yetişkinlere kıyasla daha savunmasızdır. Siber tehditleri önlemenin veya en azından etkisini azaltmanın en etkin ve önemli yollarından biri

1 Murat Altınöz İstanbul İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısı, muraltinoz@meb.gov.tr
ORCID 000 0001 5932 7815,

Nilgün Tosun Trakya Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, nilgunt@trakya.edu.tr
ORCID 000 0002 3470 858X

Turan Çinkılıç TASEV Ayakkabı ve Saraciye Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Bilişim Teknolojileri Öğretmeni turancinkilic@gmail.com ORCID 0000 0002 1039 1215,

Emil Çay Halkalı İMKB Çok Programlı Anadolu Lisesi, Bilişim Teknolojileri Öğretmeni
emilcay@gmail.com ORCID 0000 0003 4899 4158

eğitimidir. Gerek bireysel gerekse kurumsal olarak personeli siber güvenlik konusunda eğitmek ve güncel bilgilerle donatmak kaçınılmaz bir gereklilik haline gelmiştir (Öğün & Kaya, 2013). Bu gerçekten hareketle İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü himayesinde iki çalıştay gerçekleştirilmiştir. 17-18 Şubat 2018 tarihlerinde gerçekleştirilen Siber Güvenlik ve Sosyal Medyanın Doğru Kullanımı Çalıştayı ve 18-20 Nisan 2018 tarihlerinde gerçekleştirilen Siber Güvenlik ve Sosyal Medyanın Doğru Kullanımı Çalıştayı: Program Yazma Süreci. Çalıştayların hedefine başarıyla ulaşabilmesi adına çok paydaşlılığa önem verilmiş, konuyla ilgili birçok kurum ve kuruluştan destek alınmıştır. Cumhurbaşkanlığı Kurumsal İletişim Başkanlığı, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, 7 farklı üniversiteden konuyla ilgili akademisyenler, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü Siber Suçlarla Mücadele Şubesi, HAVELSAN, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, TÜBİTAK BİLGEM, bilişim alanında faaliyet gösteren bazı dernekler, İstanbul'da görev yapan Milli Eğitim Müdürlüğü yöneticileri, okul müdürleri, farklı branştan gönüllü öğretmenler ve öğrenciler hep birlikte çalışmalara katkı sağlamışlardır. İlk çalıştayı amacı; siber güvenlik konusunda öğrenciler üzerinde farkındalık oluşturmak, temel seviyede güvenlik önlemlerini alabilmelerini sağlamak, dünyada yaşanan siber savaşın ülkemize olan etkileri ve bu alandaki uzman eksikliğine dikkat çekerek, öğrencilerin siber güvenlik alanında kariyer planlaması yapmasına olanak sağlamaktır. Sosyal medya hesapları üzerinde yaşanan mağduriyetlerin engellenmesi için bilinçlendirme eğitimleri yapmak, dijital ayak izi, siber zorbalık, kişisel mahremiyetin korunması, siber ahlak ve teknoloji bağımlılığı konularında öğrencileri aydınlatmak, sosyal medya uzmanlığı mesleği ve geleceğin mesleklerinin hazır bulunuşluk seviyesini artırmak, çalıştayı diğer amaçları arasında yer almaktadır. İkinci çalıştayda ise, öğretmenlerin yetiştirilmesine yönelik Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü'nün onayına sunulmak üzere Hizmetiçi Standart Eğitim Programları konularının belirlenmesi ana hedeflerden biridir. Ayrıca, MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'na ve ilgili Genel Müdürlüklere önerilmek üzere; öğretmenler tarafından okul türleri ve sınıf seviyelerine göre konuların temel eğitimdeki hangi derslerde, hangi üniteler veya temalar içerisinde ve hangi eğitim öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılacağı belirlenmesine çalışılmıştır. Konuların öğrencilere etkili ve kalıcı öğrenmeler yapılarak aktarılmasının belirlenmesi ve ortaöğretimde seçmeli ders olarak Siber Güvenlik ve Bilinçli Sosyal Medya Kullanımı pilot dersinin örnek ders planlarının yazılması ve kaç saatte işlenebileceğinin belirlenmesi de çalıştayı amaçları arasında yer almaktadır. İkinci çalıştay sonunda; 30 saatlik Bilinçli Sosyal Medya Kullanımı Öğretmen Yetiştirme Standart Eğitim Programı, 30 saatlik Temel Seviye Siber Güvenlik Öğretmen Yetiştirme Standart Eğitim Programı, 30 saatlik İleri Seviye Siber Güvenlik Öğretmen Yetiştirme Standart Eğitim Programı ve her okul türüne uygun 6 hafta süreli Siber Güvenlik ve Bilinçli Sosyal Medya Kullanımı dersine yönelik örnek ders planları hazırlanmıştır. Aşağıda, 3. sınıflar için hazırlanmış bir ders planı yer almaktadır.

ÖRNEK DERS PLANI

Ders: Bilinçli Sosyal Medya Kullanımı

Konu: Dijital Ayak İzi

Sınıf: 3

Süre: 40+40 dakika

Öğretmenler: Sınıf öğretmeni

Kazanımlar

Dijital ayak izi kavramını bilir.

Dijital ayak izinin kişilerin gelecek ve itibarını nasıl etkileyebileceğinin farkındadır.

Kavramlar

Dijital, dijital ayak izi,

Öğretim Materyalleri

Temel kavramların olduğu kartlar, boya kalemleri

Kaynaklar

<http://talimterbiye.mebnet.net/Ogretim%20Programlari/plan/planaciklamalar.pdf>

Giriş Etkinlikleri

Dikkat Çekme

Öğretmen sınıfta değişik hayvanların bırakmış olduğu ayak izlerini yansıtır. Öğretmen bu izlerin hangi hayvanlara ait olduğu ile ilgili öğrencilerin dikkatini çeker. Öğretmen en son karda ya da kumsalda insanların bırakmış olduğu izleri gösterir.

Güdüleme

Her çocuğa bir adet A4 kâğıdı verilir. Sınıfça unuttukları bir anıyı, etkinliği anlatmaları veya resmetmeleri istenir. Öğrencilerin bu olayı farklı yöntem ve şekillerde detaylandırması beklenir.

Süreç Etkinlikleri

Etkinlik 1: Öğretmen dijital ayak izi ile ilgili bir tane hikâye okur. Dijital ayak izini öğreniyorum hikâye kitabını okur (Abaküs yayınları). Öğrencilerden hikâye ile ilgili bir resim, karikatür yolu ile görselleştirmelerini ister. Gönüllü öğrenciler görselleştirdiği A4 kâğıtlarını paylaşır ve tüm öğrencilerin sınıf panosunda görselleri paylaşılır.

Etkinlik 2: Altı şapkalı düşünme tekniği öğrencilere kısaca öğretmen tarafından anlatılır. Altı Şapkalı Düşünme Tekniği son yıllarda yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmek amacıyla kullanılmaktadır. Bu teknikle öğrencilerin yeni fikirler üretmeleri ve yaratıcı düşünmenin yolları öğretilmeye çalışılmaktadır. Bu yöntem, düşünce ve önerilerin belli bir düzen içinde sunulması ve sistematikleşmesi için kullanılan bir yöntemdir. Şapkalar, düşüncelerin ayrıştırılması için kullanılan bir semboldür. Altı şapka için altı değişik renk kullanılmakta ve her rengin simgelediği bir düşünme sistemi bulunmaktadır.

Buna göre;

1. Beyaz Şapka (Tarafsız Şapka): Tarafsız bir biçimde, bilgiyi merkeze alarak olaylara bakış açısı getirmeyi amaçlar. Bilgiyi temele alır.
2. Kırmızı Şapka (Duygusal Şapka): Öncekilere dayalı olarak, olaylara duygusal yönden bir bakış açısı getirmeyi amaçlar. Duygusal tepki vermeyi temele alır.
3. Siyah Şapka (Karamsar Şapka): Olaylara eleştirel ve karamsar yönden bir bakış açısı getirmeyi amaçlar. Eleştirel yargıyı temele alır.
4. Sarı Şapka (İyimser Şapka): Olayların olumlu yönlerine odaklanarak iyimser ve yapıcı yönden bir bakış açısı getirmeyi amaçlar. Yapıcı düşünmeyi temele alır.
5. Yeşil Şapka (Yaratıcı Şapka): Olaylara yeni ve farklı çözüm yolları bulmak için yaratıcı ve yenilikçi bir bakış açısı getirmeyi amaçlar.

6. Mavi Şapka (Değerlendiren Şapka): Olayları tüm olası yönleriyle gören ve değişkenleri kontrol altında tutan bir bakış açısı getirmeyi amaçlar. Durumu analiz edip sonuç çıkarmayı temele alır.

Yöntem uygulanırken öğrencilere sunulmak üzere öğretmen bazı örnek olaylar oluşturur. Örneğin; ilerde belediye başkanlığına aday olduğunuzu düşünün. Ancak geçmişte paylaştığınız olumsuz bir yazı ya da görselin adaylığınızı nasıl etkileyeceğine yönelik düşüncelerinizi şapkanızın rengine göre açıklayınız. Öğretmen anlatılan olayı öğrencinin yukarıda sıralanan 6 şapka rengine ve özelliklerine göre empati kurarak duygu ve düşüncelerini ifade etmesini ister.

Sonuç Etkinlikleri

Özet

Öğrencilere dijital ayak izinin ne olduğu ve önemi tekrar açıklanır.

Öğrenci dijital ayak izinin kişilerin gelecek ve itibarını nasıl etkileyebileceğinin farkında olur.

Ölçme Değerlendirme

Altı şapkalı düşünme tekniği ile öğrencilerin katılımı ve ürünlerine bakarak sürecin etkili olup olmadığını öğretmen gözlemler.

Alternatif Etkinlik

Öğretmen 6 haftanın kazanımlarını içeren bir bulmaca hazırlayıp çocukların bulmalarını isteyebilir.

Siber Güvenlik ve Bilinçli Sosyal Medya Kullanımı dersi pilot uygulaması, 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılında, İstanbul'un 32 ilçesindeki 15 okulda (2 anaokulu, 2 ilkököl, 4 ortaokul, 7 lise), 46 öğretmen ve yaklaşık 500 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulamaya dahil edilen okullar; çalıştaylara katılan öğretmenlerin bulunduğu okullardan fiziki altyapı, öğrenci sayısı, okul idaresinin tutumu, bilişim laboratuvarının bulunup bulunmaması gibi kriterler göz önünde bulundurularak öğretmenlere ulaşımı en yakın ve merkezi olanlar arasından belirlenmiştir. Her okulda en az bir Bilişim Teknolojileri öğretmeni ya da Rehber öğretmen bulunmasına dikkat edilmiştir. Ders işleme tekniği olarak Harezmi Eğitim Modeli'nin esas alındığı derslere ortalama 3 öğretmen girmiştir. Bu öğretmenler, sınıf düzeyine göre belirledikleri öğretim yöntemini kullanarak dersleri işlemişlerdir. Harezmi Eğitim Modeli'ne göre; farklı bilim dalından en az 3 öğretmen aynı anda haftada 2 saat derse girer. Bu model, bilgi işlemsel düşünme, programlama ve öğretim araçlarıyla bilgisayar bilimi öğretimi, disiplinler arası yaklaşımla bilgisayar bilimi öğretimi, robotik ve oyun tasarımı ile bilgisayar bilimi öğretimi ve sosyal bilimlerle bilgisayar bilimi öğretimi adı altında 5 temel zemine dayanmaktadır. Bu beş temel zeminden en az 2 tanesi ile ders planı yapılmaktadır. Öğrenci ve öğretmenin birlikte belirlediği hayatın içinden sorunlar üzerinden ders işlenmektedir (İstanbul İl MEM, 2019). Pilot uygulamalarda da, 07 Mayıs 2018 – 1 Haziran 2018 tarihleri arasında haftada 2 saat süreyle Harezmi Eğitim Modeline dayandırılarak dersler işlenmiştir.

“Siber Güvenlik ve Bilinçli Sosyal Medya Kullanımı dersinin tüm eğitim kurumlarında ve tüm sınıf düzeylerinde okutulabilirliğine ilişkin öğretmen görüşleri ve önerileri nelerdir?” sorusu, bu araştırmanın ana problem cümlesidir. Bu problemin çözümü için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Siber Güvenlik ve Bilinçli Sosyal Medya Kullanımı dersinin pilot uygulamasında yaşadığınız sorunlar nelerdir? Bu sorunların çözümü için görüşleriniz nelerdir?

2. Siber Güvenlik ve Bilinçli Sosyal Medya Kullanımı dersinin pilot uygulamasının öğrenciler üzerindeki olumlu etkilerine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
3. Siber Güvenlik ve Bilinçli Sosyal Medya Kullanımı dersinin pilot uygulamasının öğretmenlerin mesleki veya kişisel gelişimine katkıları nelerdir?
4. Öğretmenlerin Siber Güvenlik ve Bilinçli Sosyal Medya Kullanımı dersinin pilot uygulamasına ilişkin görüşleri nelerdir?

Elde edilen verilerin sonraki adımlar için iyileştirme ve geliştirme çalışmalarına ışık tutması ve destek olması beklenmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımından yararlanılmıştır. Nitel araştırmalar, olayları ortaya çıktığı bağlam içerisinde değerlendirir ve olayların bütüncül bir bakış açısıyla derinlemesine yorumlanmasına olanak tanır (Karataş, 2015). Bu araştırma türünde gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemleri kullanılabilir. Alguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasına yönelik bir süreç olma özelliği taşımaktadır. Çalışmada, Siber Güvenlik ve Bilinçli Sosyal Medya Kullanımı dersi pilot uygulamasında görevli öğretmenlerin, bu derslerin uygulanabilirliğine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Durum çalışmaları bilgi toplama, toplanan bilgileri organize etme, yorumlama ve araştırma bulgularına ulaşma gibi basamakları içeren sistematik desen türlerinden biridir (Merriam, 1988). Davey (1991)'e göre durum çalışması sonucunda, bir olayın niçin o şekilde olduğunu ve gelecek araştırmalar için daha detaylı olarak nelere odaklanmanın gerektiğini anlamak kolaylaşmaktadır.

Çalışma Grubu

Araştırmaya, Siber Güvenlik ve Sosyal Medyanın Doğru Kullanımı çalıştaylarına katılan 46 öğretmenden 39'u dahil olmuştur. Sağlık sorunları, başka bir görevde yer alma gibi nedenlerle 7 öğretmen araştırmaya dahil olamamıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı İstanbul ilinde, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB)'na bağlı devlet okullarında görev yapmaktadır. Çalışma grubundaki öğretmenlerin diğer demografik bilgileri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Bilgileri

Nitelik	Alt nitelik	N
Kıdem yılı	1-5 yıl	10
	6-10 yıl	10
	11-15 yıl	9
	16-20 yıl	6
	21-25 yıl	2
	26-30 yıl	2
Branşı	Bilişim Teknolojileri	12
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	4
	Elektrik	1
	Fen Bilimleri	2
	Fizik	1
	İngilizce	2
	Kimya	1
	Okul Öncesi	3
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	4
	Sağlık Hizmetleri	1

	Sınıf	6
	Türk Dili ve Edebiyatı	2
Görev yaptığı okul türü	Anaokulu	2
	İlkokul	7
	Ortaokul	7
	İmam Hatip Ortaokulu	5
	Anadolu Lisesi	5
	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	6
	Kız Meslek Lisesi	1
	Meslek Lisesi	6
	Pilot uygulamadaki görevi	Uygulama öğretmeni
	Rehber öğretmen	3

Veri Toplama Aracı

Çalışma grubundaki öğretmenlerden verilerin toplanması amacıyla, araştırmacılar tarafından hazırlanan sekiz adet açık uçlu sorudan oluşan anket formu kullanılmıştır. Ankette öğretmenlere Tablo 1’de yer alan demografik bilgilere yönelik 4 soru dışında, bu araştırmanın amaçlarına uygun olarak dört adet açık uçlu soru yöneltilmiştir. Açık uçlu soruların kapsam ve yapı geçerliliğini teyit için, üç Bilişim Teknolojisi öğretmenin görüşlerine başvurulmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verilerinin toplanması için, 6 Aralık 2018 tarihinde İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü binasında çalışma grubu öğretmenleriyle yapılan pilot uygulama değerlendirme toplantısında, anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Anketler öğretmenlere kâğıtta çoğaltılmış formatta uygulanmıştır. Uygulama öncesinde öğretmenlere araştırmanın amacı, anket sorularının kapsamı ve elde edilecek verilerin önemi hakkında bilgi verilmiştir. Öğretmenlerden anket formlarına isim, soy isim, e-posta adresi gibi özel bilgilerin yazılması istenmemiştir. Anket sorularının yanıtlanması için öğretmenlere 1 saat süre verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada, içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. İçerik analizi, metin, kitap, belge gibi materyallerin belli özelliklerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bir tür taramadır. İçerik analizinde, nicelleştirme ölçülerini önceden geliştirerek, malzemeyi belli beklentiler ışığında incelemek esastır (Karasar, 1995). Bu araştırmanın içerik analizinde öncelikle, öğretmenlerin sorulara verdiği yanıtların tümü okunmuştur. Burada amaç, analizi kolaylaştıracak temaları belirlemektir. Temalar belirlendikten sonra, öğretmenlerin yanıtları tekrar okunarak anlamlı kodlar oluşturulmuştur. Bu işlemde her öğretmen Ö1, Ö2, ... şeklinde kodlanmıştır. Tema ve kodların geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak adına, araştırmacı alan uzmanı akademisyen ve araştırmacılarından biri olan Bilişim Teknolojisi öğretmeni verileri birbirinden bağımsız olarak yanıtları temalara ve kodlara ayırmıştır. Her iki araştırmacının fikir birliğine vardığı noktada, tema ve kodlara son hali verilmiştir.

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın ana problem cümlesine yanıt alabilmek için öğretmenlere yöneltilen alt problem cümlelerine ilişkin elde edilen veriler aşağıda sunulmuştur.

Birinci Problem Cümlesine İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi doğrultusunda öğretmenlere, “Siber Güvenlik ve Bilinçli Sosyal Medya Kullanımı dersinin uygulanmasında yaşadığınız sorunlar nelerdir? Bu

sorunların çözümü için görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltmiştir. Öğretmenlerin verdiği yanıtlar kodlanarak temalara ulaşılmış ve bunlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Öğretmenlerin Dersin Pilot Uygulamasında Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Temalar	Yaşanan Sorunlar	Öneriler
İdari	Okulların idari birimlerinin pilot uygulamalarımız konusunda farkındalıkları yeterli değildi. (10) İdareci ve veliler asgari düzeyde verilen bilgiye ket vurmaktadır. (2)	Pilot okulun daha iyi bilgilendirilmesi gerekiyor. (25) Pilot uygulama öğretmenlerinin kendi okullarında sorun yaşamaması için görev yazılarının 1 ay önceden okullara ulaşması gerekli. (5) Uygulama öncesinde uygulama yapılan pilot okulun tamamı uygulamadan haberdar olmalıdır. (3) Veli ve idarecilere süreç ile daha fazla bilgi verilmeli. (2)
Materyal	Öğretmen kılavuz kitabı ihtiyacını hissettik. (32) Konular için özgün içerik ve materyal sıkıntısı var. (27) Çocuklar için uygun ve dikkat çekici materyal eksikliği vardı. (6) Etkinlikleri sınıf seviyesine göre uyarlamada sıkıntı ve alternatif etkinliklerin bulunmaması. (3) Yeteri kadar senaryo sunulamamıştır.(3)	Ayrıntılı öğretmen kılavuz kitapları hazırlanmalı. (32) Daha zengin ders planları gerekiyor. (27) Daha çok uygulama odaklı etkinlikler yapılmalı. (18) Konuların yaşanmış birçok hikâye ile desteklenmesi gerekmektedir. (13) İçerik ve materyal portalı oluşturulmalıdır. (4) Web 2.0 araçları ile yeni etkinlikler tasarlanmalıdır. (2) Youtuber'ların ve çizgi karakterlerin yardımı olabilir. Toplumun sevdiği kişilerle temasa geçilebilir. (1)
Uygulama Tarihi ve Süresi	Pilot uygulamasının dönem sonu olmasından kaynaklı süre sıkıntısı vardı. (36) Sınav haftası ve sene sonu olması katılımı düşürdü. (32) Uygulamayı çok kısa sürede sıkıştırmamız gerekti. (27) Zaman darlığı sebebiyle gerekli ön hazırlık yapılamadı. (21)	Pilot derslerin süreleri arttırılmalı. (36) Pilot ders takvimi belirlenmeli ve herkesin bu takvime uyması için azami dikkat edilmeli. (32) Uygulama öncesi gruplar için daha geniş çalışma zamanı planlanmalıydı. (19)
Ulaşım	Görevlendirildiğim okul bana oldukça uzaktı. (12)	Pilot okullar ve gruplar dikkatli seçilmeli. (12) Pilot okulların seçimi İstanbul şartlarına göre yapılmalı. (2)
Teknik Alt Yapı	Pilot okulda bilişim sınıfı yoktu. (5) Pilot okulda internet bağlantısının olmaması (3) Sınıflarda MEB filtresi bizleri olumsuz etkiledi. (2)	Pilot okullarda bilişim laboratuvarı olursa daha faydalı olur. (5) Okulun teknik alt yapıları kontrol edilmeli. (5) Öğretmenler için filtre dışı internet sağlanmalıdır. (2)
Öğrenci	Öğrenciler form (başarı testi, ders değerlendirme formu gibi) doldurmak istemiyorlar. (12) Öğrencilerin bazı kazanımlara olan ilgisizliği. (3)	Kazanımların sürekli olması için web ve sosyal kanallardan çocuklara destek verilmeli. (15) Pilot derste öğrencilere önceden hazırlanmış kitapçıklar verilebilir. (5) Öğrencilerin Pilot Derse Katılım Belgesi isteği vardı. Bir belge verilirse çok iyi olur. (2)
Öğretmen	Siber güvenlik alanında bazı öğretmenlerin ders sürecinde zorlandıklarını hissettim. (9) Okul rehber öğretmen uygulamaya katılım sağlamadı. (5) Gruptaki arkadaşlarla ders öncesi bir araya gelip koordinasyon	Özellikle branşı BT olmayan öğretmenlere hizmet içi eğitimler düzenlenmeli ve etkinlik seviye ve alternatifleri için alt gruplar oluşturulmalı ve haftalık kısa bir toplantı yapılmalı. (16) Uygulamaya katılan öğretmenlerin seçiminde branş ve görev yaptıkları okul türü göz önünde bulundurulmalı. (9)

	sağlayamadık. (5) Çalışma ekibinde yer alan bir hocamız idareci olduğu için çalışmalara katılmadı ve katkı sağlayamadı. (3)	Uygulama yapacak öğretmenlerden en az birinin pilot uygulama yapılan okulun öğretmeni olması çok önemli. (8) Gruplar pilot derslerden sonra bir araya gelmeli. (5)
Ölçme Değerlendirme	Ölçme-değerlendirme işlemleri için rehberlik birimlerinin yeterince dahil edilememesi. (9) Raporlama ve kalite kontrol ekiplerinin yeterince organize çalışmaması. (6) Değerlendirme formları süreci değerlendirmede yetersizdi. (5) Daha farklı ölçme-değerlendirme yapılmalıydı. (5) Uygulama değerlendirme formları beklendiği şekilde doldurulamadı. (5) Değerlendirmelerin geç yapılması, dersler sırasında yaşanan anlık geri-dönütlerin proje koordinatörlüğüne yeterince aktarılamaması. (4) Ön testin uzunluğu sorun oldu. (4)	Ölçme-değerlendirme için de öğretmenlere kısa bir eğitimde bu yöntemlerin nasıl raporlanacağı ile ilgili bir eğitim verilmeli. (12) Grup öğretmenleri bir araya gelerek ortak bir değerlendirme yapmalı. (8) Ön test uygulamasının yeniden gözden geçirilmesi gerekiyor. Daha kısa cevaplı olması gerekir. (7) Formlar çoktan seçmeli olarak hazırlanabilirdi. (6) Değerlendirme ses kaydı veya görüntülü olarak da alınabilir. (3) Derste öğretmen ve öğrencilerden gelecek geri-dönütler anında bir rapora işlenmeli (online web sitesi). (3)
Diğer	Bazı durumlarda siber güvenlik ile sosyal medyanın benzer konular içermesi koordinasyon problemi yaratıyor. (1) Google Drive kullanışsızdı. (1) Raporlama ve kalite kontrol ekipleri için öğretmenler yeterince zaman ayırmadı. (1)	Çevrimiçi iletişim ile koordinasyon sağlanabilir. (1)

İkinci Problem Cümlesine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi doğrultusunda öğretmenlere, “Siber Güvenlik ve Bilinçli Sosyal Medya Kullanımı dersinin öğrenciler üzerindeki olumlu etkilerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdiği yanıtlar kodlanarak temalara ulaşılmış ve bunlar Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Öğretmenlerin Dersin Pilot Uygulamasının Öğrenciler Üzerindeki Olumlu Etkilerine İlişkin Görüşleri

Temalar	Öğrenciler Üzerindeki Olumlu Etkiler
Farkındalık	Siber güvenlik alanında daha önce bilmedikleri birçok kavramı öğrendiklerini ifade ettiler. (19) Güvenli internetin ne anlama geldiğini artık biliyorlar. (18) Siber suçların neler olduğunu kavradılar. (17) Tablet ve telefonların oyuncak olmadığını öğrendiler. (11) Sosyal medya hesaplarını şifrelerini daha güvenli hale getirdiler. (5) Daha az telefon ve tablet kullandıklarını belirttiler. (5)
Eğlenerek Öğrenme	Derslere farklı öğretmenlerin girmesi hoşlarına gitti. (26) İnternet hakkında yetişkinlerden ders almanın hoşlarına gittiğini söylediler. (17)
Motivasyon	Ders esnasında öğrencilerin katılımları çok yüksekti. (17) Konular oldukça ilgi çekiciydi. (15) Etkinlikler ilgi çekiciydi. (14)
Aile Dönütleri	Evlerinde ailelerine anlatmışlar. Bu anlamda velilerden de olumlu geri dönüşler aldık. (21)

Değerli Hissetme	Kendilerinin bu projede ilk olduklarını bilmek onların hoşuna gitti. (22) Mutlu ve özel hissettiler. (15)
------------------	--

Üçüncü Problem Cümlesine İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi doğrultusunda öğretmenlere, “Siber Güvenlik ve Bilinçli Sosyal Medya Kullanımı dersinin mesleki veya kişisel gelişiminize katkıları nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin soruya verdiği yanıtlar kodlanarak temalara ulaşılmış ve bunlar Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4: Öğretmenlerin Dersin Pilot Uygulamasının Mesleki veya Kişisel Gelişimlerine Katkılarına İlişkin Görüşleri

Temalar	Mesleki Ve Kişisel Gelişime Katkılar
Sorumluluk ve Farkındalık	Gelecekleri adına kendimi bu konularda daha sorumlu hissediyorum. (20) Etkinlik temelli ders planlamasının gerektiğini fark ettim. (12) Sürekli bir yenilenmeye ihtiyaç duyduğumuzu bir kez daha fark ettim. (10) Konuyu öğrencilerin gözünden görme imkânı sağlamıştır. Onların neler yaşadıkları hakkından bilgim oldu. (6) Çocukların bu eğitimleri almaları gerektiğini hissettim. (5) Sanal dünyada temkinli davranmanın ne kadar doğru olduğunu fark ettim. (2)
Deneyim	Lisede ders anlatma imkânı sağladı. (5) Farklı bir deneyim oldu. (5) Başka bir okulda ders anlatmak keyifliydi. (4)
Bilgilenme	Siber güvenliğin önemini hangi boyutta olduğunu görmüş oldum. (4) Öğrencilerle birlikte ben de bilinçlendim. (4) Alanım olarak kendimi de geliştirme fırsatı yakaladım. (3) Siber güvenlik ve sosyal medyanın kullanımı konularında birçok yeni bilgi öğrendim ve bunları uyguladım. (2) Mesleki olarak kendimi geliştirdiğimi hissediyorum. (2)

Dördüncü Problem Cümlesine İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi doğrultusunda öğretmenlere, “Siber Güvenlik ve Bilinçli Sosyal Medya Kullanımı dersinin pilot uygulamasına ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin soruya verdiği yanıtlar kodlanarak temalara ulaşılmış ve bunlar Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5: Öğretmenlerin Dersin Pilot Uygulamasına İlişkin Görüşleri

Temalar	Genel Öneriler
Zorunlu Ders	Bu içerikler mutlaka zorunlu ders olarak okutulmalı. (9)
Uygulama Süresi	Yeni bir pilot uygulama daha uzun süre yapılmalı. (7)
Öğretim Yöntem ve Materyalleri	Öğrenciler için çevrimiçi dersler hazırlanabilir. (4) Daha fazla uygulama gerekli. (4)
Hizmetiçi Eğitimler	Tüm öğretmenlere bu konularda hizmetiçi eğitimler verilmeli. (16)
Veli Eğitimi	Veli eğitimi yapılmalı. (8)
Öğrencilerde Farkındalık Oluşturma ve Devamlılık	Değerlendirme süreci değişmeli. (2) Oyunlar ve yarışmalar düzenlenmeli. (2) İlerisi için daha çok çalışmamız gerekiyor. (2)

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışma, Siber Güvenlik ve Bilinçli Sosyal Medya Kullanımı dersinin pilot uygulamasında görevli öğretmenlerin, bu derslerin okutulabilirliğine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla

gerçekleştirilmiştir. Bu görüşler ışığında adı geçen derslerin içerik, yöntem ve uygulamasının iyileştirilmesi hedeflenmektedir. Çalışma, bu hedeflere ulaşmak adına, dört araştırma sorusu temeline dayandırılmıştır.

İlk problem cümlesinde öğretmenlerden, Siber Güvenlik ve Bilinçli Sosyal Medya Kullanımı dersinin uygulanmasında yaşadıkları sorunları ve bu sorunların çözümüne yönelik önerilerini yazmaları istenmiştir. Öğretmenlerin belirttikleri sorunlar içerik analizinin ardından İdari, Materyal, Uygulama Tarihi ve Süresi, Ulaşım, Teknik Altyapı, Öğrenci, Öğretmen, Ölçme Değerlendirme, Diğer temaları altında gruplandırılmıştır. İdari teması altında öğretmenler en çok, okul yöneticilerinin pilot ders uygulaması konusunda farkındalıklarının yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. Yöneticilerin okul iklimi içinde gerek öğretmenlerin gerekse öğrencilerin başarısını etkileyen araştırmalar mevcuttur. Elmuti, Kathawala ve Manippallili (1996), yöneticilerin eğitim ve öğretim kalitesinin artırılmasında sadece maddi konuların değil, motivasyon ve katılımcılık gibi etkenlerin de rol oynadığını ortaya koymuştur. Randall, Cropanzano, Bormaan ve Birjulin (1999) de yöneticilerin yardım sağlayacağından emin olunmasının, öğretmenlerin görevlerini etkin bir şekilde yerine getirebilmeleri ve stresli durumlarla başa çıkabilmeleri için önemini vurgulamıştır. Bu ve benzeri araştırmaların ortaya koyduğu gibi, eğitim kurumlarında yöneticilerin çalışanların okul ortamında gerek duyduğu her tür desteği vermesi, cesaretlendirmesi ve takdir etmesi önemli bir olgudur. Bu soruna öğretmenler, okul yöneticilerinin bu tür görevlendirmeler ve etkinlikler konusunda çok daha erken tarihlerde bilgilendirilmesini öneri olarak sunmuşlardır. Materyal, öğretmenlerin pilot ders uygulamalarında sorun olarak belirttiği bir başka konudur. Öğretmenler, pilot derslerin işleniş sürecine ilişkin bilgilendirici bir kılavuza ihtiyaç duyduklarını, dersler için yeterince özgün içerik ve materyal tedarik edemediklerini ifade etmişlerdir. Bilindiği gibi, geleneksel öğretim ve öğrenme ortamlarında konuları farklı materyallerle öğrenenlere aktarmak, kalıcı ve etkili öğrenmeyi desteklemektedir. Amerika 1947 yılında kurulan National Training Laboratories tarafından yapılan çalışmalar sonucu geliştirilen öğrenme piramidine göre, öğrencilerin pasif oldukları okuma, işitsel ve görsel gösterim tekniklerinin öğrenmeye katkısı %5 - %30 arasındayken, tartışma gruplarında yer almak %50, uygulama ve kullanmayla öğrenmek %75 ve diğerlerine öğretim tekniklerinin öğrenmeye katkısı %90'dır (Shatilla, 2004). Öğrenme piramidini destekler nitelikte Çilenti (1988), öğrenmeye katılan duyu organlarının sayısı ne kadar fazla ise o kadar iyi öğrenildiğini ve geç unutulduğunu belirtmiştir. Öğretimde bunu yapabilmek için de farklı ve etkin materyallerin kullanılması kaçınılmazdır. Beydoğan ve Hayran (2016) da çalışmalarında farklı olay ve olguların sınıf ortamında sunulurken öğrencinin birden çok duyu organına hitap eden ve olgunun farklı özelliklerini içeren zengin uyaranlara yer verilmesi gerekliliğini vurgulamışlardır. Öğretmenler materyal sorununa çözüm olarak daha zengin ders planlarının, daha çok uygulama odaklı etkinliklerin hazırlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca materyal ve etkinliklerin web 2.0 teknolojileriyle desteklenmiş internet alanlarında da tasarlanması, bir başka öneri olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocuk ve gençlerin internet, bilgisayar, tablet ve akıllı telefon kullanımında gösterdiği yoğunluk, akıllı sınıflar, giyilebilir teknolojiler dikkate alındığında, bu önerinin yerinde olduğu söylenebilir.

Uygulama Tarihi ve Süresi teması altında öğretmenler, pilot ders uygulamasının dönem sonuna ve sınav tarihlerine denk gelmesi nedeniyle öğrenci katılımı ve motivasyonunda sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca, okutulması istenen içeriğin zaman darlığı nedeniyle yeterli ve gerektiği şekilde öğrencilere aktarılamadığı da sorun olarak ortaya konmuştur. Bu sorunların çözümüne yönelik, pilot ders takviminin resmî tatil, Ramazan ve sınav takvimi gözetilerek hazırlanmasını önermişlerdir. Ayrıca, pilot derslerin okutulması için daha geniş bir zaman dilimine ihtiyaç duyulduğu da, dile getirilen bir başka öneridir.

Ulaşım teması altında öğretmenlerin ifade ettiği en önemli iki sorun, pilot dersin okutulduğu okulun görevli olunan okula uzaklığı ve İstanbul trafiğinin dikkate alınmayışı olmuştur. Bu soruna öneri olarak, görevlendirme yapılacak okulun öğretmenin görevli olduğu okula uzaklığı ve trafik yoğunluğunun göz önünde bulundurulması sunulmuştur.

Teknik Altyapı temalı sorunlar arasında en dikkat çekenler; pilot uygulamaların bilişim sınıfı olmadığı için geleneksel sınıf ortamında yapılması, okulda internet bağlantısının olmaması ve MEB filtresinin bazı çevrimiçi materyallere erişimi engellemesi şeklindedir. Bu sorunların çözümü için öğretmenler bilişim sınıfı ve internet bağlantısı olan okulların tercih edilmesini, MEB filtrelerinin esnetilmesi ya da öğretmenler için özel erişim olanakları sağlanması gerekliliğini belirtmişlerdir. Birçok dersin etkili olarak okutulmasında, eğitim kurumlarının teknik ve teknolojik alt yapısının yeterliliği önemli rol oynamaktadır. Baytekin (2001) de araştırmalarında, sınıfların öğrenme, öğretim, çağdaş eğitim teknolojileri ve çağdaşlaşma açısından büyük önem taşıdığını ortaya koymuştur.

Pilot derslere katılan ve bu araştırmaya dâhil olan öğretmenlerin “Öğrenci” teması altında belirttiği sorunlardan biri, öğrencilerin başarı testi veya ders değerlendirme gibi formları doldurmak istememeleri şeklindedir. Bu noktada birden çok etken söz konusu olabilir ki bunlardan biri öğretmenler tarafından da ifade edilmiştir; başarı testlerinin sadece çoktan seçmeli sorulardan oluşması gerektiğidir. Mevcut başarı test formlarında çoktan seçmeli yanı sıra boşluk doldurma, eşleştirme türünden sorulara da yer verilmiştir. Çocuk ve gençlerin merkezi sınavlarda çoktan seçmeli sorulara daha aşına olması, öğrencilerin başarı formlarını istekle doldurmalarına engel olmuş olabilir. Ders değerlendirme formlarının her ders sonunda tekrarlanması da, bu formları doldururken öğrencilerin sıkılmasında bir etken olabilir. Öğretmenlerin de belirttiği gibi, dönem sonu ve sınav haftalarına denk gelmesi, bu tür formların doldurulmasında yaşanan isteksizliğine, katılım düşüklüğüne neden olmuş olabilir. Öğrencilerin süreçle ilgili olarak yeterince bilgilendirilmemiş olması da, formların doldurulmasının önemini kavrayamadıklarından dolayı katılımında sorunlara neden olmuş olabilir. Bu soruna ilişkin öğretmenler, pilot dersler ve süreçle ilgili bilgiler içeren kitapçıkların hazırlanmasını önermişlerdir. Öğrencilerin bazı kazanımlara olan ilgisizliği, öğretmenlerin ifade ettiği bir başka sorundur. Öğretmenlerin zaman sınırlılığı nedeniyle etkili, dikkat çekici ve yeterli öğretim materyali temin edememiş olması ya da öğrencilerin bildiği bazı konular anlatılması, bu ilgisizliğe neden olmuş olabilir.

Öğretmen teması altında en dikkat çeken ifadeler, bazı öğretmenlerin de içeriklerle ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıklarıdır. Ayrıca, pilot ders uygulamalarından önce derse katılan öğretmenler bir araya gelip yeterince çalışma imkânı bulamamıştır. Okullarda yönetici olan bazı öğretmenlerin uygulamalara yeterince katılım sağlayamadığı da, belirtilen sorunlar arasında yer almaktadır. Bu sorunlara çözüm olarak öğretmenler branşı Bilişim Teknolojileri olmayan öğretmenlere ders içerikleriyle ilgili hizmet içi eğitimler düzenlenmesi, görevli öğretmenlerin haftalık kısa toplantılarda bir araya gelmeleri ve görevlendirilecek öğretmenlerin branş ve görevlerine dikkat edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Öğretmenlerin, Ölçme ve Değerlendirme teması altında belirttiği en önemli sorunlar; bu konuda rehberlik hizmeti ihtiyaçları olduğu, bu bağlamda raporlama ve kalite kontrol işlemlerinin gerektiği gibi yapılamaması, değerlendirme formlarının yetersizliği ile farklı ölçme değerlendirme yöntemlerinin kullanılması gerektiği şeklindedir. Bu sorunların giderilmesine yönelik öğretmenlerin sunduğu çözümler arasında, ölçme-değerlendirme konusunda öğretmenlere eğitim verilmesi, derse giren öğretmenlerin birlikte değerlendirme yapması, çoktan seçmeli sorulardan oluşan daha kısa başarı testlerinin kullanılması dikkat çekmektedir.

İkinci problem cümlesinde öğretmenlerden, Siber Güvenlik ve Bilinçli Sosyal Medya Kullanımı dersinin öğrenciler üzerindeki olumlu etkilerine ilişkin görüşlerini yazmaları istenmiştir. Öğretmenlerin belirttikleri görüşler içerik analizinden geçirilmiş olup, “Farkındalık, Eğlenerek Öğrenme, Motivasyon, Aile Dönütleri ve Değerli Hissetme” temaları altında gruplandırılmıştır.

Öğretmenlerin öğrenciler üzerinde gözlemlediği en önemli farkındalık, siber güvenlikle ilgili birçok kavramı öğrenmiş olmaları ve güvenli internetin ne anlama geldiğini kavradıkları yönünde olmuştur. Ayrıca öğrenciler, siber suçlar kapsamındaki davranışların neler olduğunu da öğrenmişlerdir. Bilindiği gibi, çocuk ve gençlerin internet ortamında karşılaşacakları tehlikeler ve yanlış davranışlarının sonuçları konusunda bilgilendirilmeleri önem arz etmektedir. Siber zorbalık, sosyal ağlar kanalıyla yayılan Mavi Balina, Mariam, 48 Hours Challenge türü tehlikeli oyunlar, sosyal ağ bağımlılığı, şifre hırsızlığı, siber dolandırıcılık gibi birçok tehlike hakkında bireylerin küçük yaşlardan itibaren bilgi sahibi olması zorunluluk haline gelmiştir. Bu yönüyle pilot ders uygulamalarının çocuk ve gençler üzerindeki olumlu etkisi ve katkısı sevindiricidir.

Öğrencilerin internete dair konularda farklı öğretmenlerden ders alması, onlar için dersleri keyifli hale getirmiştir. Bu ifadeler, Eğlenerek Öğrenme teması altında toplanmıştır. Bu noktada, az zamanda olabildiğince uygun materyalle içeriklerin aktarıldığını, öğretmenlerin bu konuya gereken önemi verdiğini ve öğrenci merkezli eğitimler yapıldığı söylenebilir.

Konuların ve etkinliklerin ilgi çekici olması öğrencilerde motivasyonu artırdığı gibi, öğrencilerin yeni bilgiler öğrenmesi, ders esnasında katılımın yüksek olmasını da sağlamıştır. Bu durumda, pilot dersler için gerekli içeriklerin, etkinliklerin ve materyallerin doğru hazırlandığını ve kullanıldığını söylemek yanlış olmaz.

Öğretmenlerin belirttikleri bir başka husus da, velilerden pilot derslere ilişkin aldıkları olumlu dönütlerdir. Pilot dersler başlamadan ailelerden olur alınmış olması, öğrencilerin ders sonralarında ailelerine olumlu aktarımlarda bulunması, bu sonucun elde edilmesini sağlamıştır. Bu dönütler, pilot ders uygulamasının başarısının bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Bir çalışmada ya da uygulamada katılımcıların kendilerini değerli ve özel hissetmesi önemlidir. Pilot derslere ilk katılan öğrenciler olduklarını bilmeleri, öğrencileri mutlu ettiği gibi özel hissetmelerine de neden olmuştur. Bu açıdan bakıldığında da pilot derslerin ve öğretmenlerin uygulamada başarılı olduğu ifade edilebilir.

Üçüncü problem cümlesinde öğretmenlerden, Siber Güvenlik ve Bilinçli Sosyal Medya Kullanımı dersinin mesleki veya kişisel gelişimine katkılarına ilişkin görüşlerini yazmaları istenmiştir. Öğretmenlerin belirttikleri görüşlerin içerik analizi sonucunda yanıtlar Sorumluluk ve Farkındalık, Deneyim, Bilgilenme şeklinde üç tema altında toplanmıştır.

Sorumluluk ve Farkındalık teması altında en dikkat çeken ifadelerden biri, öğrencilerin gelecekleri adına öğretmenlerin kendilerini bu konularda daha sorumlu hissetmesi, sürekli bir yenilenmeye ihtiyaç duydukları olmuştur. Ayrıca etkinlik temelli ders planlamasının gerekliliğini fark etmeleri de bir başka önemli farkındalık ve mesleki sorumluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı'nın kamuoyuna açıkladığı 2023 Eğitim Vizyonu belgesinde şu ifadeler yer almaktadır: “Eğitim sisteminde, eğitim politikaları başta olmak üzere müfredat, materyal, teknoloji gibi alanlarda yapılan her türlü reform ve iyileştirme çabalarının başarısı, uygulamada büyük ölçüde öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin mesleki yeterliliklerine, algılarına ve adanmışlıklarına bağlıdır. Bu çerçevede odağında çocuğun refahı olan kapsayıcı ve nitelikli bir eğitim hizmetinin sağlanmasında, öğretmen ve okul yöneticilerinin mesleki becerilerinin geliştirilmesi öncelikli bir önem

taşımaktadır.” (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018). Bu ifadelerden de anlaşıldığı üzere, öğretmenlerin gerek duydukları hizmet içi mesleki eğitimlerin sayısı ve niteliği, çağın gerektirdiği şekilde gün geçtikçe artarak devam edecektir.

Gerek farklı bir okulda ders anlatmak, gerekse Harezmi Eğitim Modeli ile derse birden çok öğretmenle girmek, öğretmenler için farklı bir deneyim olmuştur. Bu ifadeler içerik analizinde “Deneyim” teması altında toplanmıştır.

Bilgilenme teması altında öğretmenler, bu eğitimler süresince öğrencilerle birlikte siber güvenlik ve sosyal medya kullanımı hakkında bilmedikleri konuları öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Bu ifadeler ışığında, pilot uygulaması yapılan derslerin öğretmenlerin gerek kişisel gerek mesleki gelişimlerine katkısı olduğu söylenebilir.

Dördüncü ve son problem cümlesinde öğretmenlerden, Siber Güvenlik ve Bilinçli Sosyal Medya Kullanımı dersinin pilot uygulamasının iyileştirilmesine yönelik olarak önerilerini belirtmeleri istenmiştir. Öğretmenlerin bu konuya ilişkin önerileri içerik analizinden geçirilmiş olup, öneriler Zorunlu Ders, Uygulama Süresi, Öğretim Yöntem ve Materyalleri, Hizmetiçi Eğitimler, Veli Eğitimi ile Öğrencilerde Farkındalık Oluşturma ve Devamlılık temalarını oluşturmuştur.

Öğretmenler, pilot olarak sınırlı sürede belirli okullarda okutulan bu içeriklerin ülke genelinde zorunlu ders olarak okutulması gerekliliğine işaret etmişlerdir. Bu ifadeler “Zorunlu Ders” teması altında toplanmıştır.

Tamamlanan pilot uygulamanın kısa süre içinde tamamlanması nedeniyle yaşanan sorunlar daha önce ifade edilmişti. Bu sorunların en aza indirgenmesi için yeni bir pilot uygulamanın daha uzun bir süreye yayılarak yapılması önerilmiştir. Bu öneriler doğrultusunda, 2018-2019 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılı kapsayacak şekilde, aynı okullarda yeni bir pilot uygulamanın hazırlıkları sürmektedir.

Öğretim Yöntem ve Materyalleri teması altında toplanan önerilerde ise, içeriklerin çevrimiçi ortamda da hazırlanması, bu sayede öğrencilerin okul dışında da bu konularda bilgilenmesinin devamlılığının sağlanmasının önemi vurgulanmıştır. Ayrıca, sınıf içi derslerde daha fazla uygulama yapılması gerektiği de öneriler arasındadır.

Pilot derslerin başarıya ulaşmasında en önemli etkenlerden biri de hiç kuşkusuz, öğretmenlerin içerikler hakkında yeterli bilgi ve beceriye sahip olmasıdır. Bu nedendir ki öğretmenler, kendilerine yönelik hizmetiçi eğitimlerin yapılmasını önermektedir. Önerileri dikkate alan İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü yönetimi, 22/01/2019 tarihli İstanbul Valiliği Oluru ile, Bilgi İşlem ve Eğitim Teknolojileri Şubesi bünyesinde öğretmenlere yönelik Temel Seviye Siber Güvenlik Eğitimleri başlatılmıştır. Eğitime, İstanbul’un çeşitli ilçelerinden farklı okul türlerinde görev yapan farklı branşlardan öğretmenler seçilmiştir. 28/01/2019 ile 01/02/2019 tarihleri arasında yapılan eğitim toplam 30 saat olarak planlanmıştır. Eğitimler, İstanbul’un merkez bir noktası sayılabilecek Üsküdar Şeyh Şamil Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi’nde yapılacak şekilde organize edilmiştir. Hizmet içi eğitimler istenildiğinde diğer İl Müdürlükleri tarafından da mahalli olarak açılacaktır. Konunun güncel olması ve öğretmenler tarafından ilgiyle karşılanması, zaman içerisinde diğer il merkezlerinde de bu kursun açılacağına göstergesidir.

Veli Eğitimi teması altında pilot derslerin başarıya ulaşması için bir başka önerisi ise, velilerin de mevzu bahis konulara yönelik eğitilmesi yönünde olmuştur. Çocuk ve gençlerin siber tehlikelerden korunması, siber güvenlik ve sosyal medya kullanımı konularında bilgi ve beceri kazanması için okul-aile işbirliği kaçınılmazdır. Bunun gerçekleşmesi ise, velilerin de konulara yönelik eğitilmesine bağlıdır. Bu yönde çalışmaların yapılması, öğretmenlerin önerileri arasında önemli bir yere sahiptir.

Öğretmenlerin önerilerinin bir kısmı da Öğrencilerde Farkındalık Oluşturma ve Devamlılık teması altında toplanmıştır. Öğrenci başarısının değerlendirilmesinde sadece başarı testlerinin değil, farklı değerlendirme materyal ve yöntemlerinin kullanılması gerekliliği ifade edilmiştir. Buna bağlı olarak oyunlar, yarışmalar düzenlenebileceği, ödüllendirme sistemi oluşturulabileceği de öneriler arasında yer almaktadır. Yarışma önerisi boyutunda önemli bir etkinlik, Siber Güvenlik ve Sosyal Medyanın Doğru Kullanımı Çalıştayı: Program Yazma Süreci adı altında gerçekleştirilen ikinci çalıştayıdan sonra gerçekleştirilen Bayrağı Yakala Capture The Flag -CTF yarışmasıdır. Bu yarışma ile hedeflenen, gençlerin ilgisini bu alana çekmek ve siber saldırılarla mücadele edebilecek insan kaynağını yetiştirme konusunda eğitim sistemine destek olmaktır. Son yıllarda tüm dünyada ulusal ve uluslararası yapılan siber saldırılara karşı koyabilecek, saldırı ve saldırganların metodolojilerini çözebilecek ve geleceğin teknolojilerinde lider olabilecek gençler yetiştirmek, bu yarışmanın hedefleri arasında yer almaktaydı. İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından 6 Haziran 2018 tarihinde organize edilip İstanbul Üniversitesi Mühendislik Fakültesi'nde gerçekleştirilen CTF yarışması, lise öğrencilerine yönelik olması nedeniyle ilk olma özelliği de taşımaktadır. İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü ve İstanbul Üniversitesi işbirliği ile yapılan bu yarışmaya lise öğrencilerinin ilgisi çok yoğun olmuştur. Bu nedenle ön eleme yapılmaya gidilmiştir. Toplam 48 öğrencinin 16 takım oluşturarak katıldığı yarışmada 20 soru sorulmuş olup, en kısa sürede soruları çözüp en çok puan alan takımlar dereceye girmiştir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin katkılarıyla organize edilen ödül töreninde dereceye giren öğrencilere ödül olarak hediye çeki verilmiştir. Yarışma sonrası katılımcı öğrencilerden olumlu dönütler alınmıştır (Altınöz ve diğerleri, 2018). Dönütler, öğretmenlerin yarışma ve ödüllendirme önerisini haklı kılmaktadır.

Öğretmenlerden elde edilen veriler ışığında, Siber Güvenlik ve Bilinçli Sosyal Medya Kullanımı dersinin pilot uygulamasının genel olarak başarılı olduğu ifade edilebilir. Bu pilot uygulamanın doğru ve yararlı bir adım olduğu, Millî Eğitim Bakanlığı'nın 2023 Eğitim Vizyonu belgesinde de şu cümle ile gerçeklik kazanmıştır: "İlkokul derslerinin kazanımı hâline getirilmiş olan güvenli internet, siber güvenlik, siber zorbalık ve veri güvenliği gibi kavramların izleme ve değerlendirme çalışmalarıyla erişim ve edinimleri takip edilecek, gerekli iyileştirmeler yapılacaktır." (MEB, 2018). Bundan sonraki süreçte, siber güvenlik ve bilinçli sosyal medya kullanımı konularında belki bir seçmeli dersin açılması gibi daha büyük ve önemli adımların atılacağı umulmaktadır.

KAYNAKÇA

- Altınöz, M., Çay, E., Çinkılıç, T., Tosun, N., Metin, B. ve Aydın, M. A. (2018). *Siber güvenlik ve sosyal medyanın doğru kullanımı çalıştayı: süreç ve sonuçlar*. FATİH Projesi Eğitim Teknolojileri Zirvesi Bildiri Kitabı, 199-209, 2-3 Kasım 2018, Ankara.
- Baytekin, Ç. (2001). Çağdaş sınıf ve bilgisayar sınıf ortamı. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2001), 120-133. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/115518> adresinden edinilmiştir.
- Beydoğan, H. Ö. ve Hayran, Z. (2016). Ortaokul Öğrencilerinin Kavramları Anlamlandırma Eğilimleri. *Millî Eğitim*, 210, 303-317. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/441276> adresinden edinilmiştir.
- Çilenti, K.(1988). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*. Ankara. Kadioğlu Matbaası.

- Davey, L. (2009). The Application of Case Study Evaluations. *Elementary Education Online*, 8(2), 1-3.
- Elmuti, D., Kathawala, Y. ve Manippallili, M. (1996). Are total quality management programmes in higher education worth the effort?. *International Journal of Quality and Reliability Management*, 13(6): 29–45.
- İstanbul İl MEM (2019). Harezmi Eğitim Modeli. <http://istanbul.meb.gov.tr/yegitek/harezmi.html> adresinden edinilmiştir.
- Karasar, N. (1995). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: 3A Araştırma Eğitimi Danışmanlık Ltd.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 62-80.
- MEB (2018). Milli Eğitim Bakanlığı 2023 Eğitim Vizyonu. http://2023vizyonu.meb.gov.tr/doc/2023_EGITIM_VIZYONU.pdf adresinden edinilmiştir.
- Merriam, S. B. (1988). The Jossey-Bass education series, The Jossey - Bass higher education series and The Jossey - Bass social and behavioral science series. Case study research in education: A qualitative approach. San Francisco, CA, US: Jossey-Bass. <https://psycnet.apa.org/record/1989-97006-000> adresinden erişilmiştir.
- Öğrenme Piramidi, https://www.researchgate.net/figure/Learning-Pyramid-Adapted-from-National-Training-Laboratories-Bethel-Maine-USA_fig1_317267917
- Öğün, M. N. ve Kaya, A. (2013). Siber güvenliğin milli güvenlik açısından önemi ve alınabilecek tedbirler. *Güvenlik Stratejileri*, 9, 18, 145-181. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/84487> adresinden edinilmiştir.
- Randall, M.L, Cropanzano, R., Borman, C.A., ve Birjulin, A. (1999). Organizational politics and organizational supports as predictors of work attitudes, job performance, and organizational citizenship behavior. *Journal of Organizational Behavior*, 20, 159-174.
- Shatilla, Y. (2004). University-Industry Relations: A Step Closer, Conference for Industry and Education Collaboration (2004 CIEC), CIP-323, February 2004, Mississippi, USA.